

भवितुम्, भावयितुम्, बुभूषितुम्, बोभूयितुम्;
^१भूतिः, ^२भूः, वर्षाभूः, दन्भूः-करभूः-कारभूः-पुनर्भूः, भावना,
 बुभूषा-विभावयिषा, बोभूया;
 भवनम्, ^३भुवनम्, आशितभवनम्, आशितभवनः, ^४आशितम्भवः^A
 [ओदनः], भावनम्, बुभूषणम्, बोभूयनम्;
 भूत्वा, ^५अग्रे भूत्वा-प्रथमं भूत्वा-पूर्वं भूत्वा, ^६मुखतो भूत्वा-मुखतोभूय वा
 तिष्ठति । ^७नाना भूत्वा-नानाभूय वा गतः । विना भूत्वा-विनाभूय वा
 गतः । द्विधा भूत्वा-द्वैधंभूय-वा गतः । ^८तूष्णींभूत्वा, तूष्णींभूय^B वा गतः ।

1. 'स्त्रियां क्तिप्' (3-3-94) इति क्तिनि, इतिनषेधे च रूपमेवम् । 'मन्त्रे वृषे-
 पचमनविदभूवीरा उदात्तः' (3-3-96) इत्यत्र भू इत्युपादानात् मन्त्र एव भूति-
 शब्दः प्रयोगार्ह इति न मन्तव्यम् ; प्रत्ययस्य निरुत्वेनायुदात्तत्वे प्राप्ते उदात्तत्वार्थं
 सूत्रमिति समाधिः । स्पष्टं चेतत् मा. धा. वृत्तौ ।
2. भवत्यस्यां सर्वमिति भूः । बाहुलकेन सम्पदादित्वात् (3-3-94) अधिकरणे
 स्त्रियां क्तिप् ।
3. ल्युटि रूपमेवम् । बाहुलकाद् गुणाभावोऽत्रेति ज्ञेयम् । भट्टिकाव्यव्याख्याने
 (1-1) प्राचीनैर्व्याख्याकारैरेवमेव समर्थितम् ।
4. 'आशिते भुवः करणभावयोः' (3-2-45) इति करणे भावे चार्थे आशित-
 शब्दे उपपदे खच्प्रत्ययः । 'अरुद्विषदजन्तस्य—' (6-3-67) इति मुमु ।
 आशितो भवत्यनेनेति आशितम्भवः = ओदनः । करणेऽत्र प्रत्ययः । आशितस्य
 भवनम्-आशितम्भवं वर्तते । भावेऽत्र प्रत्ययः ।
5. 'विभाषाऽग्रेप्रथमपूर्वेषु' (3-4-24) इत्यनेन क्त्वाप्रत्ययोऽत्र विकल्पेन भवतीति
 ज्ञेयम् । एवं णमुलभ्युत्तरत्रानेनैव सूत्रेणेति ज्ञेयम् ।
6. तत्प्रत्यये स्वाङ्गवाचिन्मुपपदे धातोरस्य, 'स्वाङ्गे तत्प्रत्यये कृभ्वोः' (3-4-61)
 इति क्त्वाप्रत्ययोऽत्रेति ज्ञेयम् । 'तृतीयाप्रभृतीनि—' (2-2-21) इति समास-
 विकल्पः । तेन समासेऽत्र ल्यबपीति ज्ञेयम् । णमुलभ्यनेनैव भवतीत्यपि बोध्यम् ।
7. 'नाधार्थप्रत्यये च्यर्थे' (3-4-62) इति क्त्वाणमुलौ भवतः । च्यर्थकत्वात्
 अनाना नाना भूत्वा = नानाभूत्वा गतः, इति वृत्तिरत्र ज्ञेया । तृतीया-
 प्रभृतित्वात् (2-2-21) समासविकल्पः । धार्थप्रत्ययाः 'संख्यायाः विधार्थे धा'
 (5-3-42), 'द्वित्र्योश्च धमुञ्' (5-3-45) इति सूत्रविहिताः प्रत्ययाः ।
8. 'तूष्णीमि भुवः' (3-4-63) इति क्त्वाणमुलौ भवतः । अत्रापि समास-
 विकल्पः । तेन ल्यबन्तप्रयोगोऽप्युपपन्नः ।
- A. 'आशितम्भवमुत्कुष्टं बलितं शयितं स्थितम् ।' भ. का. 6-107.
- B. 'तूष्णीम्भूय भयादासाच्चकिरे मृगपक्षिणः ॥' भ. का. 5. 95.